

SÜRDÜRÜLEBİLİR BÜYÜME İÇİN “DOĞRU” TASARRUF VEYA BORSA’DAN YÜKSELEN SES

Fatih SAVAŞAN¹

Nisan 2016

Türkiye’de sürdürülebilir ve yeterli büyüme patikasına girebilmesi için gerekli olan unsurlardan biri tasarrufların artırılması ve yatırımlara kanalize edilmesidir. 2012 yılında sağlıklı büyümeyi tercihi eden Türkiye “yumuşak iniş” yaptı. Tasarrufların artırılıp yatırımlara kanalize edilmesi ve teknoloji yoğun üretime geçişi sağlayacak ekonomik faaliyetlerin özendirilmesi için çok sayıda tedbiri hayata geçirdi. Ne var ki geçen dört yılda yüzde dört sınırını bir türlü aşamayan bir büyümenin Türkiye’nin ihtiyacını karşılamakta yetersiz olduğu bir gerçektir. Küresel ortamın ve jeopolitik gelişmelerin bu büyüme oranlarına razı olmamızı gerektirecek unsurlar barındırmasına rağmen Türkiye’nin önce yüzde beşlerin ardından yüzde altıların üzerinde bir büyümeye duyduğu ihtiyaç açıktır. İşte bu ihtiyacın karşılanmasında “doğru” tasarruf önemlidir.

“Doğru” Tasarruf

Tasarrufları kamu ve özel kesim tasarrufları olarak ayırırız. 2001 Krizi sonrası kamu kesimi tasarruf ederken özel kesimin tasarrufunda azalma görülmektedir. Firmaların karlarını dağıtmayıp yatırımlara yönlendirmesi anlamına gelen kurumsal tasarruflarda hafifçe bir kıpırdanma olsa da hanehalkı tasarruflarında bir türlü gerekli artış sağlanamamaktadır. Tasarrufu özendirici ve tüketimi azaltıcı onca tedbire rağmen kısa dönemde sonuç da zaten beklenmemektedir.

Tasarrufların artırılması yanında gayrimenkul, döviz ve altın gibi birey için tasarruf olsa da ekonomi için bir tür sızıntı olan tasarrufların ekonomiye kazandırılması için atılabilecek adımlar vardır. Toplumda tasarrufun ekonomi için verimsiz olan türüne dönük bir eğilim vardır. Vatandaşlardan bir bölümü geleneksel olarak kazandırdığı test edilen bu türden yatırıma alışkanlıklarından dolayı yönelirken diğer bir bölümü bankalara (konvansiyonel veya katılım fark etmemekte) mesafeli durmaktadırlar.

Verimsiz tasarrufların ekonomiye kazandırılması için faize karşı olan vatandaşların şeri prensiplere uyum konusunda katılım bankalarına duydukları şüphelerin giderilmesi gerekmektedir. Ancak banka odaklı çözümler yeterli olmayacaktır. Bu vatandaşların sermaye piyasası enstrümanlarına da ulaşması sağlanmalıdır. İslami prensiplere uyumlu, muadilleri ile rekabetçi bir getiri sağlama potansiyeli olan ve likiditeyi temin için ikincil piyasada alınıp satılabilen enstrümanların geliştirilmesi halinde sadece faize duyarlı kesimler değil tüm vatandaşlar alternatif yatırım araçlarına kavuşacaklardır. Neticede vatandaşların tüketimlerini ertelemeleri için gelecekte daha fazla tüketmelerine veya miras olarak bırakmalarına imkan tanıyacak getiriyi elde etmeleri gerekir. İslami prensiplere uyumlu ürünler bu özellikleri haizse tüm yerli ve yabancı yatırımcılar bu fırsatları değerlendirecektir.

¹Sakarya Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi Maliye Bölümü Öğretim Üyesi

Borsa'dan Yükselen Ruh Merkez'e de Yansır mı?

Türkiye'nin kurumlarının, ülkenin enerjisini tüketen ve dar kalıplara hapseden tartışmaları geride bırakacak istidadı gösterecek yöneticilere ihtiyacı vardır. Ak Parti'yi uzun sayılabilecek süreden beri iktidarda tutan sağduyu muhtemelen bu umudu beslemektedir. Borsa İstanbul'dan bu yönde mesajlar gelmektedir.

Geçtiğimiz Cumartesi günü Cihannüma Platformunda konuşan Borsa İstanbul'un yeni patronu Himmet Karadağ, esas itibariyle İslamiliği konusunda sorun bulunmayan Borsa'nın yine de şüpheleri izale edemediğini belirterek son yüzyılın sorununa dikkat çekmiş: Kendi değerlerine mesafeli olmak. İtalya örneği üzerinden batı ülkelerinin İslami sermayeyi çekmek için şeri kurullar kurmalarına ve şeriate uygun ürünler geliştirmelerine işaret eden Borsa İstanbul YK Başkanı, Türkiye'nin artık anlamsız tartışmalarla vakit geçirmeyeceği yönünde güçlü bir işaret vermiş.

Borsa İstanbul, BDDK, TCMB ve SPK gibi kurumlar, tasarruf etmesi istenen vatandaşlara karşı, gönül huzuru içinde alabilecekleri ürünler geliştirme ve mevcut ürünleri ıslah etme görevlerini yerine getirmelidirler. BDDK Uygulama V Dairesi ile bu yolda adımlar atarken Borsa İstanbul ihtiyacı yüksek sesle dile getirmiştir. Diğer kurumların da hızla adımlar atmasının gerekliliği açıktır. Malezya örneği bize merkez bankasının aktif rolünün İslami finansın gelişmesindeki önemini göstermektedir. Örneğin, Merkez Bankası'nın yeni yönetimi katılım bankalarının zorunlu karşılıkları için faizsiz getiri formülü üzerinde çalışmalıdır. Katılım bankalarının şeri prensiplere uyumunu garanti edecek şeffaf bir danışma sisteminin hayata geçirilmesi için ilgili kurumlar başlattıkları çalışmaları süratle tamamlamalıdır. Zira Türkiye mevcut potansiyeli ile İslami finanstaki kırk yıllık açığını kapatacak ve İstanbul İslami Finansın da bir merkezi haline gelecekse kaybedilecek bir saniye bile yoktur.